

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 975) [www. economy.nayka.com.ua](http://www.economy.nayka.com.ua) | № 11, 2020 | 26.11.2020 р.

DOI: [10.32702/2307-2105-2020.11.81](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.11.81)

УДК: 339.9:32.01:[327:061.1]

Є. В. Воронюк,

*викладач кафедри міжнародного бізнесу та економічного аналізу,
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, Україна, Харків
ORCID ID: 0000-0001-5218-8840*

О. В. Ярмош,

*к. ф.-м. н., доцент, доцент кафедри міжнародного бізнесу та економічного аналізу,
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, Україна, Харків
ORCID ID: 0000-0002-2943-596X*

М. Б. Айорінде,

*викладач кафедри міжнародного бізнесу та економічного аналізу,
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, Україна, Харків
ORCID ID: 0000-0003-2185-7081*

ВПЛИВ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ НА ЕКОНОМІЧНУ ПОЛІТИКУ КРАЇН СВІТУ

I. Voroniuk

*Lecturer of the Department of International Business and Economic Analysis, Simon Kuznets
Kharkiv National University of Economics, Ukraine, Kharkiv*

O. Iarmosh

*PhD in Physico-Mathematical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of International Business and Economic Analysis,
Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Ukraine, Kharkiv*

M. Aiorinde

*Lecturer of the Department of International Business and Economic Analysis,
Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Ukraine, Kharkiv*

THE INFLUENCE OF INTERNATIONAL ORGANIZATIONS ON THE ECONOMIC POLICY OF THE COUNTRIES ALL OVER THE WORLD

В статті розглянуто місце і роль міжнародних організацій глобального типу в системі існуючих міжнародних відносин з формування, ведення та реалізації економічної політики різними країнами світу. Висвітлені загальні особливості впливу міжнародних організацій на економічну політику на національному та глобальному рівнях. Проаналізовані інструменти спеціалізованих міжнародних організацій глобального типу, які використовуються для впливу на процес корегування економічної політики країн світу. Охарактеризовано та узагальнено характер і особливості взаємовідносин спеціалізованих міжнародних організацій глобального типу з різними країнами світу. Проаналізовано та висвітлено взаємозв'язок та взаємозалежність країн світу з міжнародними організаціями і глобального типу. Проаналізовано вплив валютно-фінансових міжнародних організацій на формування та впровадження економічної політики країнами світу. Висвітлено механізм впливу міжнародних організацій на економічну політику країн.

The article is devoted to the analysis of the modern vector of development of international cooperation, consequences of international economic integration, deepening of globalization tendencies.

The article considers the place and role of international organizations of global type in the system of existing international relations on the formation, conduct and implementation of economic policy in different countries. The normative and legal aspects of the organization and development of international cooperation to improve the economic policy of the world are described. The general features of the influence of international organizations on economic policy at the national and global levels are highlighted. The tools of specialized international organizations of global type, which are used to influence the process of adjusting the economic policy of the world, are analyzed. The character and peculiarities of relations of specialized international organizations of global type with different countries of the world are characterized and generalized. The interrelation and interdependence of the countries of the world with the international organizations and global type are analyzed and covered. The influence of monetary and financial international organizations on the formation and implementation of economic policy by the countries of the world is analyzed. The key aspects of the formation of state power and the quality of its economic policy are highlighted. The influence of government obligations on the formation and implementation of economic policy of the state, and their impact on the sovereignty and autonomy of the state in the international arena is described. Examples of such instruments of international influence on the economic policy of the world are given. The participation of key actors of modern international cooperation in the economic and financial spheres is characterized. The consequences of the use of indirect methods of influencing the economic policies of the world, such as cooperation of international organizations with the private sector, are discussed. The mechanism of influence of international organizations on the economic policy of the countries is highlighted.

Ключові слова. Міжнародні організації; економічна політика; ООН; МВФ; ГАТТ; СОТ.

Keywords. International organizations; economic policy; UN; IMF; GATT; WTO.

Постановка проблеми. Розробка та впровадження дієвої економічної політики держави надає країнам, особливо тим, що розвиваються, можливість підвищити загальний рівень життя населення, зменшити розрив в доходах різних слоїв населення. Стратегічне планування економічних заходів, які мають бути впроваджені створює умови для більш ефективного інтегрування держави в світове господарство.

Глобалізація з одного боку уявляє собою платформу для розвитку економіки країни, а з іншого ставить держави перед необхідністю реформування та реструктуризації національних економік. Існує багато аспектів глобалізації, які суттєво впливають на недоторканість суверенітету держав учасниць. У той же час, такі заходи поглиблюють ефективність міжнародного економічного співробітництва. Наприклад дії щодо поширення торгівлі або залучення іноземних інвестицій є необхідними для розвитку країни та підвищення рівня її конкурентоспроможності, при цьому їх реалізація провокує зміни і обмеження суверенітету.

Міжнародні організації виступають повноцінними суб'єктами міжнародного співробітництва. Їх діяльність спрямована не тільки на створення, але і на розробку уніфікованих заходів реалізації міжнародної економічної політики. Але ці інституції хоча і виконують деякі функції, що нагадують державні, наприклад Європейський союз, все ж таки залишаються міжнародними організаціями, хоча і мають наднаціональний характер.

Питання впливу міжнародних інституцій на економічну політику держав світу актуальне і потребує додаткової уваги. Це обумовлено тим, що в сучасному світі діяльність навіть суто економічних міжнародних організацій має свій, специфічний політичний аспект. В умовах відкритості інформаційного простору та доступності інформації, процес комунікації міжнародної організації більше не спрямован лише на уряди країн, а проходить безпосередньо з населенням, що впливає на сприйняття країною своїх політиків та їх рішень. Така ситуація ускладнює діяльність політичних лідерів, оскільки при розробки стратегії зовнішньої та внутрішньої політики не можна не брати до уваги вірогідність помилки рекомендацій міжнародних організацій для конкретної країни.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питанню впливу міжнародних організацій на процес розвитку національних економік, присвячено багато наукових праць. Аналізом цілей міжнародних організацій та інструментів, які вони використовують для досягнення поставлених перед ними завдань займалися такі

вчені, як Андросова Т. В., М. С. Дорошко, Кот О. В, Козуб В. О., В. М. Матвієнко, Т. М. Циганкова, Т. І. Шинкаренко та інші.

Цілі статті. Визначити роль міжнародних організацій в формуванні економічної політики країн світу. Висвітлити механізм впливу міжнародних організацій на формування і реалізацію економічної політики країн.

Метод. Теоретико-методологічною основою дослідження є сучасні положення економічної і політичної теорії, наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів, політологів з проблем інструментів та методів впливу міжнародних організацій на процес формування і реалізації економічної політики країн світу.

Для досягнення поставленої мети у роботі використано методи й прийоми наукового мислення: індуктивний і дедуктивний, аналізу і синтезу, методи емпіричного дослідження, такі як спостереження, формалізація.

Результати. Міжнародні організації уявляють собою повноцінних суб'єктів міжнародних відносин. Вони мають в своєму розпорядженні набір інструментів і методів впливу на держав-учасниць і світову спільноту, задля досягнення поставлених цілей.

Незважаючи на те ще, кожна міжнародна організація є унікальною і функціонує в своїй сфері, яка не завжди напряму пов'язана з економікою, кожна з них впливає на економічну політику держав безпосередньо або опосередковано. Цей ефект посилюється неминучими наслідками поглиблення глобалізаційних тенденцій. На сьогодні кожна країна світу є учасницею міжнародних угод, меморандумів, конвенцій основною метою яких є створення та регулювання окремих галузей міжнародного співробітництва і, які в свою чергу виконують функцію координаторів міжнародного співробітництва.

Зростаючі обороти економічного обміну, при активній участі більшості держав світу в міжнародних відносинах, провокує посилення впливу міжнародних організацій на внутрішню політику країн. Існуючий розвиток міжнародного співробітництва включає в себе наслідки міжнародної економічної та політичної інтеграції. Сучасний вектор розвитку міжнародного співробітництва націлений на отримання максимального ефекту від міжнародної економічної інтеграції. Тому основна увага приділяється процесам гармонізації різних видів національної економічної політики кожного суб'єкта міжнародних відносин. Ключова увага, в цьому процесі, зосереджена на напрацюванні єдиних заходів реалізації політики в різних сферах економіки. Слід зауважити, що вектор поглиблення інтеграційних процесів в світі з одного боку створює умови для прискореного інтегрування країн що розвиваються в окремі галузі світового господарства, а з іншого ставить такі країни в жорстку фінансову залежність, оскільки задля отримання переваг від участі в міжнародному співробітництві більшості країн необхідно залучати додаткове фінансування.

Ключовим актором міжнародного співробітництва сучасності виступає Організація Об'єднаних Націй. Масштабність цієї структури формує базис її впливовості. Система ООН унікальна, до неї відносяться більше 30 пов'язаних організацій, при цьому спеціалізовані структури уявляють собою незалежні міжнародні організації. Головна мета ООН закріплена в ст.1 Статуту організації, вона наголошує, що ООН є центром узгодження дій націй в досягненні загальних цілей, які стосуються не тільки підтримання міжнародного миру та безпеки а і розвитку економічного, соціального, культурного та іншого співробітництва між націями, розвитку поваги до прав людини і основним свободам громадян [1].

Ключовим актором, який впливає на формування національної економічної політики держав світу є група спеціалізованих фінансових структур ООН, на яких зосереджено використання такого інструмента як кредитування, котрий дає поштовх розвитку економіки та водночас постає гачком для урядів, який підтримує їх прихильність до встановлених інституцією правил міжнародного співробітництва.

Міжнародний Валютний Фонд, як спеціалізована установа ООН є одним з основних інструментів впливу на формування економічної політики держав учасниць. Завдання організації полягає в забезпеченні стабільності міжнародної валютно-фінансової системи, системи обмінних курсів і міжнародних розрахунків, яка дозволяє країнам (і їх громадянам) вести операції один з одним. При цьому, МВФ проводить безперервний нагляд за економікою. Для підтримки стабільності і запобігання кризам в міжнародній валютно-фінансовій системі МВФ спостерігає за економічною політикою країн і економічними і фінансовими змінами в країнах, регіонах і світі за допомогою офіційної системи, відомої як нагляд [2]. МВФ дає рекомендації 188 державам-членам, заохочує заходи політики, що сприяють економічній стабільності, що зменшують вразливість по відношенню до економічних і фінансових криз і підвищують рівень життя. Він проводить регулярну оцінку глобальних перспектив у виданні «Перспективи розвитку світової економіки» [3], фінансових ринків – в «Доповіді з питань глобальної фінансової стабільності» [4] і змін у сфері державних фінансів - в своєму «Бюджетному віснику» [5], а також публікує ряд видань по перспективам розвитку регіональної економіки [6].

Структури групи Всесвітнього Банку також виступають активними впливовими гравцями формування та реалізації економічної політики на глобальному та регіональному рівнях. Ця інституція уявляє собою платформу для унікального співробітництва п'яти установ, які займаються розробкою сталих рішень завдань скорочення бідності і забезпечення загального добробуту [7].

Світовий Банк співпрацює не тільки з урядами країн, а і з приватним сектором. За для цього, в структурі створені окремі організації зі спеціалізованими цілями. Так Міжнародний Банк Реконструкції та Розвитку [8] і Міжнародна агенція з розвитку [9] співпрацюють з урядами країн, що розвиваються (МБРР) та з урядами найбільш бідних країн світу (МАР). Інструментами впливу на процес формування на реалізації економічної політики таких країн є: фінансування; надання рекомендацій з питань політики країни; надання технічної підтримки урядам; допомога країнам з середнім та низьким рівнем доходів.

Інтересним інструментом впливу на формування економічної політики держав, постає співробітництво з приватним сектором. Така діяльність не впливає безпосередньо на економічну політику, але впливає на розуміння резидентами країни своїх можливостей при існуючому політичному курсі. Це дає змогу стратегічного впливу на політичні еліти при обрані ними вектору подальшого розвитку своєї країни.

В групі Світового Банку співробітництвом з приватним сектором займаються: Міжнародна фінансова корпорація [10], Багатостороння агенція по інвестиційним гарантіям [11], Міжнародний центр з врегулювання інвестиційних спорів [12]. Ці міжнародні організації, для досягнення своїх цілей, використовують такі інструменти як: фінансування підприємств; надання фінансової підтримки фінансовим установам; надання підприємствам реального і фінансового секторів технічної допомоги; страхування політичних ризиків; надання послуг з врегулювання спорів.

Ключовим аспектом економічного розвитку країн є доступ до міжнародної торгівлі. Основні етапи цієї діяльності регулюються Світовою організацією торгівлі, як організацією глобального типу. СОТ є єдиною глобальною міжнародною організацією яка працює з правилами ведення міжнародної торгівлі. Нормативною основою її діяльності виступають міжнародні угоди підписані і ратифіковані урядами країн. Організація не тільки встановлює правила міжнародного торгового співробітництва, але і працює як форум з питань проведення переговорів щодо торгових умов між країнами учасниками, при цьому СОТ намагається підтримувати інтереси країн, що розвиваються [13].

Лібералізація торгівлі, яка поглиблюється зусиллями глобальних міжнародних організацій, на державному рівні призвела до корегування економічної політики відповідно до умов міжнародного співробітництва, також спровокувала формування нової сфери – регулювання відносин в питаннях міжнародної інтелектуальної власності. Розвиток цієї галузі пов'язан з загальними глобалізаційними тенденціями, швидкими темпами науково-технічного обміну, розширенням торговельних зв'язків, зростанням впливовості міжнародних інвесторів. Всесвітня Організація Інтелектуальної Власності (ВОІО) виконує функції регулятора відносин в сфері інтелектуальної власності. І, хоча напряду діяльність цієї організації не впливає на економічну політику країн світу, участь в цій структурі дає країні можливості якісно реалізовувати економічну політику. ВОІО представляє собою структуру ООН, яка знаходиться на самофінансуванні, діяльність якої полягає і роботі спеціалізованого форуму з питань інтелектуальної власності, послуг, політики, інформації та кооперації [14].

Могутність держави та якість її економічної політики обумовлені рівнем майстерності уряду в процесі прийняття компромісних рішень, при збереженні балансу між взятими на себе зобов'язаннями та необхідністю проведення гнучкої політики, особливо з урахуванням національних особливостей країни. Урядові зобов'язання, які впливають на формування та реалізацію економічної політики держави витікають з міжнародних угод, конвенцій та участі країни в той чи іншій міжнародній організації. Кожен з цих факторів по своєму впливає на суверенітет та автономію держави на міжнародній арені. Прикладом таких інструментів міжнародного впливу на економічну політику країн можуть слугувати:

1) координація реалізації національного та міжнародного законодавства в країнах учасниках Північноамериканської угоди вільної торгівлі (НАФТА) [15];

2) регулювання можливостей використання урядами країн інструментів нетарифного впливу на торгівлю, для учасників Генеральної угоди з тарифів і торгівлі (ГАТТ) [16];

3) обов'язок зняття валютних обмежень та дотримання узгодженої політики, при співпраці з МВФ [17];

4) виконання домовленостей встановлених Світовою організацією торгівлі, щодо регулювання тарифів.

Висновки. Таким чином, національну економічну політику можна уявити як точку перетину умов, потреб, очікуваних вигід народів країн, урядів та міжнародних організацій. Такий взаємозв'язок сформовано умовами ведення міжнародного співробітництва, залежністю країн з середнім і низьким рівнем доходів від міжнародного фінансування, бажанням країн, що розвиваються долучитись до процесів міжнародної торгівлі.

Міжнародні організації, в незалежності від їх характеру та спеціалізації, уявляють собою повноцінних суб'єктів міжнародних відносин, зокрема глобальних інтеграційних економічних процесів. Сформоване інституційне середовище уявляє собою одночасно і поле для проведення заходів налагодження партнерства між всіма суб'єктами міжнародних відносин, і в той же час ключовим орбітром цих відносин. При цьому, міжнародні організації, як суб'єкти міжнародних відносин і держави, які є учасниками міжнародних організацій, одночасно виступають як продуцентом, так і бенефіціаром економіко-правового середовища, яке вони утворюють.

Досягнення міжнародними організаціями поставлених перед ними цілей спровокувало існуючу ситуацію співробітництва в світі, яка характеризується акумулюванням в «руках» міжнародних організацій інструментів впливу на економічну політику на національному та глобальному рівнях. Об'єднуючі країни з різним економічним, технічним і науковим потенціалом, та надаючи фінансову допомогу, тим країнам яким вона потрібна, міжнародні організації отримують важливий ресурс поглиблення світових інтеграційних процесів.

Процес участі країни в міжнародній організації базується на підписанні та ратифікуванні спеціальної угоди. Як і будь яка інша, угода про міжнародне співробітництва окреслює коло прав та обов'язків кожної сторони, яка її підписує. А з урахуванням принципу пріоритетності міжнародного права над національним, зобов'язання, що витікають з цих нормативно-правових актів, здебільшого, спрямовані на контроль за впровадженням економічною політикою в державі у відповідності до цілей певних міжнародних організацій.

Основними чинниками на шляху створення і реалізації економічної політики постають зобов'язання урядів перед міжнародним інституційним середовищем. Окремим важелем виступають фінансові інструменти, які з одного боку спрямовані на допомогу країнам, які розвиваються, або опинились в скрутному становищі, а з іншого створюють нові зобов'язання з повернення отриманих для розвитку фінансових ресурсів. Процес узгодження сум фінансової допомоги включає в себе етапи обговорення відповідних дій урядів, які структура що фінансує вважає за необхідне втілити на території країни, якій надає допомогу, для її прискореного розвитку і досягнення нею фінансової стабільності. Ці умови і є ключовими при обранні вектору подальшого розвитку економічної політики в країні, та обранні інструментів необхідних для її реалізації.

Фінансові міжнародні організації глобального типу впливають на процес формування і реалізації економічної політики країн світу використовуючи інструменти прямого – урядового, та непрямого – приватного впливу.

На урядовому рівні, використовується надання фінансової та технічної підтримки країні, розробка рекомендацій з питань ведення політики та інші. На приватному рівні, проходить співробітництво фінансових міжнародних організацій з реальним сектором економіки країни, що призводить до несподіваних для деяких урядів, але очікуваних для міжнародної спільноти наслідків. Іншими словами діяльність міжнародних інституцій які співпрацюють з представниками приватного сектору, не впливає безпосередньо на економічну політику країни, але впливає на розуміння резидентами країни своїх можливостей при існуючому політичному курсі. Це дає змогу стратегічного впливу на політичні еліти при обранні ними вектору подальшого розвитку своєї країни.

Таким чином стає зрозуміло, що міжнародні організації виступають стратегічними суб'єктами міжнародних відносин. Їх діяльність розповсюджується не тільки на формування стратегії економічного розвитку окремих країн, а і на досягнення загальних цілей міжнародної економічної інтеграції. В умовах сучасних глобалізаційних тенденцій, наслідками яких пропагандуються підвищення економічних та фінансових результатів, збагачення населення, підвищення загального рівня конкурентоспроможності країн вплив міжнародних організацій як координаторів інтеграційних процесів на економічну політику країн світу видається дуже суттєвим. З цього витікає, що можливість підвищення конкурентоспроможності країни залежить від якості ведення та реалізації економічної політики, що в свою чергу витікає із взятих урядом на себе зобов'язань виконувати встановлені міжнародними організаціями вимоги.

Список літератури.

1. Статут Організації Об'єднаних Націй. URL: <https://www.un.org/ru/sections/un-charter/chapter-i/index.html> (дата звернення 01.11.2020).
2. Офіційна система МВФ «Нагляд». URL: <https://www.imf.org/en/About/Factsheets/IMF-Surveillance> (дата звернення 08.11.2020).
3. Регулярне видання МВФ з питань оцінки глобальних перспектив «Перспективи розвитку світової економіки». URL: <https://www.imf.org/en/publications/weo> (дата звернення 18.11.2020).
4. Регулярне видання МВФ з питань оцінки фінансових ринків «Доповіді з питань глобальної фінансової стабільності». URL: <https://www.imf.org/en/publications/gfsr> (дата звернення 18.11.2020).
5. Регулярне видання МВФ з питань змін у сфері державних фінансів «Бюджетний вісник». URL: <http://www.imf.org/external/ns/cs.aspx?id=262> (дата звернення 14.11.2020).
6. Інформаційний лист Міжнародного Валютного Фонду. URL: <https://www.imf.org/ru/About/Factsheets/IMF-at-a-Glance> (дата звернення 14.11.2020).
7. Інформаційний лист Групи Світового Банку. URL: <https://www.vsemirnyjbank.org/ru/who-we-are> (дата звернення 12.11.2020).
8. Міжнародний банк реконструкції та розвитку. URL: <https://www.vsemirnyjbank.org/ru/who-we-are/ibrd> (дата звернення 16.11.2020).
9. Міжнародна агенція розвитку. URL: <http://ida.worldbank.org/> (дата звернення 13.11.2020).
10. Міжнародна фінансова корпорація. URL: http://www.ifc.org/wps/wcm/connect/Multilingual_Ext_Content/IFC_External_Corporate_Site/Home_RU (дата звернення 09.11.2020).
11. Багатостороння агенція з інвестиційних гарантій. URL: <http://www.miga.org/> (дата звернення 05.11.2020).
12. Міжнародний центр з врегулювання інвестиційних спорів. URL: <https://icsid.worldbank.org/> (дата звернення 14.11.2020).
13. Інформаційний лист Світової організації торгівлі. URL: https://www.wto.org/english/thewto_e/thewto_e.htm (дата звернення 15.11.2020).
14. Всесвітня організація інтелектуальної власності. URL: <https://www.wipo.int/about-wipo/en/> (дата звернення 16.11.2020).
15. Північно-Американська угода про вільну торгівлю. URL: <https://www.naftanow.org/> (дата звернення 19.11.2020).
16. Генеральна угода з тарифів і торгівлі. URL: https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/gatt47.pdf (дата звернення 07.11.2020).

17. Статут Міжнародного валютного фонду. URL: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/aa/index.htm> (дата звернення 08.11.2020).

References.

1. United Nations (2015), "Statute", available at: <https://www.un.org/ru/sections/un-charter/chapter-i/index.html> (Accessed 1 November 2020).
2. IMF (2020), "Surveillance", available at: <https://www.imf.org/en/About/Factsheets/IMF-Surveillance> (Accessed 8 November 2020).
3. IMF (2020), "Regular publication on the assessment of global prospects "World Economic Outlook Reports", available at: <https://www.imf.org/en/publications/weo> (Accessed 18 November 2020).
4. IMF (2019), "Regular publication "Global Financial Stability Report", available at: <https://www.imf.org/en/publications/gfsr> (Accessed 18 November 2020).
5. IMF (2020), "Regular publication "Fiscal Monitor Reports", available at: <http://www.imf.org/external/ns/cs.aspx?id=262> (Accessed 14 November 2020).
6. IMF (2016), "Information reference", available at: <https://www.imf.org/ru/About/Fatscheets/IMF-at-a-Glantse> (Accessed 14 November 2020).
7. World Bank (2020), "Information reference", available at: <https://www.vsemirnyjbank.org/ru/who-we-are> (Accessed 12 November 2020).
8. International bank for reconstruction and development (2020), available at: <https://vvv.vsemirnyjbank.org/ru/vho-ve-are/ibrd> (Accessed 16 November 2020).
9. International development association (2009), available at: <http://ida.worldbank.org/> (Accessed 13 November 2020).
10. International finance corporation (2010), available at: http://vvv.ifts.org/vps/vtsm/tsonnetst/Multilingual_Ekht_Tsontent/IFTs_Ekhternal_Tsorporate_Site/Home_RU (Accessed 9 November 2020).
11. Multilateral investments guarantee agency (2017), available at: <http://www.miga.org/> (Accessed 5 November 2020).
12. International centre for settlement of investment disputes (2019), available at: <https://icsid.worldbank.org/> (Accessed 14 November 2020).
13. World trade organization (2013), available at: https://www.wto.org/english/thewto_e/thewto_e.htm (Accessed 15 November 2020).
14. World Intellectual Property Organization (2019), available at: <https://www.wipo.int/about-wipo/en/> (Accessed 16 November 2020).
15. The North American Free Trade Agreement (2018), available at: <https://www.naftanow.org/> (Accessed 19 November 2020).
16. General agreement on tariffs and trade (2007), available at: https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/gatt47.pdf (Accessed 7 November 2020).
17. International Monetary Fund (2020), "Articles of Agreement", available at: <https://vvv.imf.org/ekhternal/pubs/ft/aa/indekh.htm> (Accessed 8 November 2020).

Стаття надійшла до редакції 19.11.2020 р.